

УДК 342.9

**В. С. Нікіфоренко**кандидат наук з державного управління, докторант  
Міжрегіональної академії управління персоналом**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ  
ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ**

*Стаття присвячена дослідженню теоретичних основ прикордонної безпеки. В статті окреслені основні теоретичні засади дослідження викликів та загроз при забезпеченні безпеки державного кордону, проаналізовано нормативно-правове регулювання правовідносин у вказаній сфері, здійснено тлумачення базового понятійно-категоріального апарату, що входить до предмету дослідження. Окреслені концептуальні положення є основою власного наукового дослідження та можуть бути використанні у подальших наукових пошуках з даної проблематики.*

**Ключові слова:** державний кордон, безпека, національна безпека, безпека державного кордону, Державна прикордонна служба України.

**Постановка проблеми.** Розпад СРСР, глобалізація, активний розвиток міграційних процесів, запровадження безвізового режиму з країнами Європейського Союзу, поширення приватних подорожей, політика поступового спрощення дозвільних процедур та інші обставини призвели до суттєвого збільшення навантаження на державний кордон України за останні десятиріччя.

Разом з тим, варто зауважити, що збільшення кількості пропускових операцій відбувається одночасно зі збільшенням посягань на правопорядок у прикордонній сфері. Захист державного кордону України залишається актуальною проблемою в умовах зростаючих викликів та загроз. Прикордонна безпека виступає основою захисту територіальної цілісності та суверенітету нашої країни.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретичну основу дослідження складають роботи, присвячені вивченню механізмів державного управління, «безпеки» в цілому, національної безпеки, захисту державного кордону та інших суміжних проблем. Це праці таких вчених, як: В. О. Антонов, О. Ф. Белов, В. О. Білецький, Т. А. Бобровський, В. Ю. Богданович, О. С. Бодрук, І. В. Буреш, О. М. Буханевич, В. П. Горбулін, А. С. Гриценко, В. В. Говоруха, О. В. Деркач, А. В. Єрмолаєв, В. М. Заплатинський, І. В. Каріх, А. Б. Качинський, С. І. Крук, Д. А. Купрієнко, М. М. Литвин, А. В. Рубан, Г. П. Ситник, О. М. Ставицький, А. Ю. Стрижакова, О. В. Турчинов, О. Є. Цевельов, П. А. Шишолін та інших вітчизняних та зарубіжних науковців.

**Метою** дослідження є аналіз наукових поглядів щодо забезпечення безпеки державного кордону від різних за змістом загроз та визначення напрямку подальших наукових пошуків з даної проблематики.

**Виклад основного матеріалу.** Аналіз теоретичних основ дослідження викликів та загроз при забезпеченні безпеки державного кордону складають наступні елементи та етапи наукової роботи:

- 1) вивчення нормативно-правового забезпечення правовідносин у вказаній сфері, його критичний аналіз;
- 2) пошук, збирання та аналіз наукової літератури з проблематики дослідження; її систематизація та групування;
- 3) аналіз та визначення базового понятійно-категоріального апарату, що входить до предмету дослідження;
- 4) обрання вектору (концепції) наукового дослідження, його методологічне, доктринальне та нормативне обґрунтування.

Конституція України в статті 1 закріплює, що Україна є суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава.

Також Основний Закон держави визнає захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу (ч. 1 ст. 17). Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація

і порядок діяльності яких визначаються законом (ч. 3 ст. 17) [1].

Легальне трактування державного кордону України надається в Законі України «Про державний кордон України» від 4 листопада 1991 р. № 1777-XII: державний кордон України є лінія і вертикальна поверхня, що проходить по цій лінії, які визначають межі території України – суші, вод, надр, повітряного простору [2].

Правові основи організації та діяльності Державної прикордонної служби України, її загальна структура, чисельність, функції та повноваження визначені Законом України «Про Державну прикордонну службу України» від 3 квітня 2003 р. № 661-IV [3]. Так, відповідно до його положень, завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні покладаються на Державну прикордонну службу України (ст. 1).

Маючи правовий статус правоохоронного органу спеціального призначення, Державна прикордонна служба України виконує наступні функції:

1) охорона державного кордону України на суші, морі, річках, озерах та інших водоймах з метою недопущення незаконної зміни проходження його лінії, забезпечення дотримання режиму державного кордону та прикордонного режиму;

2) здійснення в установленому порядку прикордонного контролю і пропуску через державний кордон України та до тимчасово окупованої території і з неї осіб, транспортних засобів, вантажів, а також виявлення і припинення випадків незаконного їх переміщення;

3) охорона суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та контроль за реалізацією прав і виконанням зобов'язань у цій зоні інших держав, українських та іноземних юридичних і фізичних осіб, міжнародних організацій;

4) ведення розвідувальної, інформаційно-аналітичної та оперативно-розшукової діяльності в інтересах забезпечення захисту державного кордону України згідно із законами України «Про розвідувальні органи України» та «Про оперативно-розшукову діяльність»;

5) участь у боротьбі з організованою злочинністю та протидія незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів;

6) участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом, а також припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), організованих груп та злочинних організацій, що порушили порядок перетинання державного кордону України;

7) участь у здійсненні державної охорони місць постійного і тимчасового перебування Президента України та посадових осіб, визначених у Законі України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»;

8) охорона закордонних дипломатичних установ України;

9) координація діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України та в контрольних пунктах в'їзду-виїзду [3].

При обґрунтуванні теоретико-методологічних засад дослідження викликів та загроз безпеці державного кордону важливе місце займає аналіз сучасного стану наукової розробки даної проблематики. Це має на меті пошук та систематизацію наукових робіт, які стануть теоретичним базисом для проведення подальшого наукового дослідження. Детальний аналіз здобутків інших науковців має важливе методологічне значення у обранні векторів наукового пошуку та структуризації їх результатів.

Враховуючи міждисциплінарний характер проблематики предмету дослідження, вона знайшла відображення у роботах вчених з різних галузей знань. Обмежені обсяги статті не дозволяють охопити увесь масив літературних джерел, тому окремо звернемо увагу на наукові праці, виконані на дисертаційному та монографічному рівнях, які були взяті за основу для власної наукової роботи.

Базовою роботою, яка виступає загальним підґрунтям дослідження прикордонної безпеки, є підручник Г. П. Ситника «Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади)» 2012 р. Робота побудована на системоутворюючих елементах понятійно-категоріального апарату національної безпеки. У підручнику розглядаються

філософсько-методологічні, системні аспекти основ національної безпеки та методологічні основи державного управління національною безпекою. У ньому також розкриваються суть, форми, способи, методи й особливості розробки та впровадження державної політики, а також основи стратегічного планування забезпечення національної безпеки [4].

Комплексному дослідженню конституційно-правових та методологічних основ національної безпеки України присвячено дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук В. О. Антонова «Конституційно-правові основи національної безпеки України» (спеціальність 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право, 2018 р.) [5].

О. Є. Цевельов у дисертації на тему «Державне реагування на загрози національній безпеці у сфері безпеки державного кордону України» вперше здійснив теоретичне обґрунтування механізмів державного реагування на загрози національній безпеці у сфері безпеки державного кордону України, в якому виявив проблеми державного реагування на загрози національній безпеці України для їх подальшого розв'язання шляхом удосконалення державного реагування в цій сфері. Також в дисертації запропоновано пріоритетні напрями та визначено шляхи вдосконалення державного реагування на загрози національній безпеці у цій сфері (спеціальність 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку, 2017 р.) [6].

До робіт, які складають теоретичні основи даного наукового дослідження, можна також віднести дисертації А. Ю. Стрижакової «Механізми державного управління розвитком транскордонного співробітництва між Україною та країнами Європейського Союзу» (спеціальність 25.00.02 – механізми державного управління, 2017 р.) [7]; І. В. Каріх «Інституційно-правові засади політики національної безпеки в гуманітарній сфері» (спеціальність 21.01.01 – основи національної безпеки держави (політичні науки), 2018 р.) [8]; Т. А. Бобровського «Іміджеві стратегії державних інституцій на прикладі Державної прикордонної служби України» (спеціальність 23.00.02 – політичні інститути та процеси, 2016 р.) [9]; О. М. Ставицького «Теоретичні та методичні засади професійного виховання майбутніх офіцерів-прикордонників» (спеціальність 13.00.07 – теорія і методика виховання, 2015 р.) [10] та інші.

«Безпека» є міждисциплінарною категорією, яка набула значного поширення у повсякденному спілкуванні. Говорячи про «безпеку», зазвичай мова йде не про якесь абстрактне явище, а про конкретний об'єкт, суспільні відносини, сферу тощо. В літературі та нормативно-правових актах фактично зустрічаються різні види безпеки: національна безпека; державна безпека; громадська безпека; безпека людини; безпека життєдіяльності; безпека праці; пожежна безпека; екологічна безпека; економічна безпека; фінансова безпека; банківська безпека; інформаційна безпека; демографічна безпека; енергетична безпека; ядерна безпека тощо. При цьому деякі з названих видів є «самостійними», інші – їх складовими частинами (наприклад, складовими економічної безпеки є фінансова, продовольча безпеки тощо; складовими фінансової – банківська, валютна та інші).

Як категорія міждисциплінарна, «безпека» вивчається у філософії, соціології, управлінській діяльності, економіці, юриспруденції, технічних галузях знань, педагогіці, політології тощо.

Проблема застосування заходів безпеки у науках юридичного циклу висвітлена у роботах спеціалістів у галузях загальної теорії держави та права, конституційного права, адміністративного та фінансового права, інформаційного права, кримінального права, кримінології тощо.

Не дивлячись на те, що термін «безпека» є загальноповживаним у науковій літературі різного спрямування та поширеним у повсякденному житті, його єдине уніфіковане визначення на сьогодні відсутнє. Вчені з різних галузей знань доклали чимало зусиль для розкриття сутності цього явища та інтерпретації основних його проявів.

Як слушно зазначає В. М. Заплатинський, відсутність єдиної, впорядкованої термінології нерідко призводить до того, що при користуванні терміном мають на увазі різні значення і виражають таким чином різні поняття (багатозначність), або ж для одного і того ж поняття застосовують різні терміни (синонімія). Уточнення в галузі безпеки потребують, насамперед, базові терміни, такі як «безпека», «небезпека» та низка інших. Невизначеність з базовими термінами пов'язана з тим, що наука про безпеку почала інтенсивно розвиватися лише наприкінці 20 сторіччя і сьогодні йде процес її становлення [11, с. 90].

Академічний тлумачний словник української мови дає наступне трактування терміну «безпека»: безпека – стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує [12].

Іншими словами це визначення можна викласти наступним чином: безпека – це відсутність небезпеки. Безпека – стан, протилежний небезпеці.

Г. П. Ситник зазначає, що сучасні уявлення про безпеку демонструють значну неоднозначність підходів. Проте різноманіття визначень цього феномену далеко не тотожне повному та якісному розкриттю його суті.

Аналіз різних підходів щодо сучасного розуміння (визначення) поняття «безпеки» у контексті життєдіяльності соціальних систем дозволив автору зробити висновок, що за будь-якого визначення вона характеризує (відображає):

1) тенденції розвитку й умови життєдіяльності соціуму, його структур, інститутів, які визначаються відповідними настановами (політичними, правовими та іншими), за яких забезпечується збереження їх якісної визначеності та вільне, яке відповідає їх природі, функціонування;

2) завжди передбачає певну захищеність вказаного функціонування від потенційних і реальних небезпек, яка є результатом еволюційного розвитку та наслідком діяльності соціальних інститутів [4; с. 36].

В юридичній енциклопедії під редакцією Ю. С. Шемчушенка «безпека» визначається як стан захищеності життєво важливих інтересів особи, суспільства й держави від зовнішніх і внутрішніх загроз. Система безпеки охоплює такі основні елементи: наукову теорію (філософію), доктрину (концепцію), політику, стратегію і тактику забезпечення безпеки [13].

При дослідженні теоретичних основ вивчення безпеки державного кордону варто також звернути увагу на місце «безпеки» в системі потреб. У Піраміді А. Маслоу безпека відноситься до базових потреб. В «ієрархії» останніх вона йде одразу ж після фізіологічних потреб людини: фізіологічні (органічні потреби) – безпека – соціальні потреби (сім'я, дружба тощо) – потреба в повазі (самоповага, впевненість) – пізнавальні потреби – потреба в самовираженні [14; 15].

Не вдаючись в подальші дискусії навколо аналізу усіх позицій вчених щодо тлумачення категорій «безпека» та «загроза», адже це неможливо зробити у межах однієї статті, зазначимо наступне. Методологічно вірним та обґрунтованим є дослідження викликів та загроз при забезпеченні безпеки державного кордону через призму категорії «національна безпека». Прикордонна безпека є складовою частиною національної безпеки.

Базовим нормативним документом, який визначає основи та принципи національної безпеки і оборони, цілі та основні засади державної політики, що гарантують суспільству і кожному громадянину захист від загроз, є Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII [16].

У цьому законі національна безпека України визначається як захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз. Державна безпека – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру (ст. 1).

Як видно із запропонованих дефініцій, нормативне визначення національної безпеки України ґрунтується на загальному юридичному тлумаченні «безпеки» як захищеності життєво важливих інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз. Акцент при цьому робиться на об'єкті захисту – державний суверенітет, територіальна цілісність, демократичний конституційний лад та інші національні інтереси України.

В Законі України «Про національну безпеку України» у Розділі IV визначено також склад сектору безпеки і оборони, до якого, окрім Державної прикордонної служби України, входять Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику (ч. 2 ст. 12).

Д. А. Купрієнко зазначає, що перші згадки про прикордонну безпеку з'явилися після розпаду Радянського Союзу у 1991 році. Саме тоді й почали зароджуватися нові сучасні інструменти наукових знань про кордон [17, с. 359].

Варто погодитись з думкою вченого, що важливою складовою національної безпеки та її специфічним видом є прикордонна безпека, яка

характеризує ступінь захищеності територіальної цілісності та суверенітету держави, усіх сфер громадського життя і людської діяльності, прав та свобод громадян в прикордонному просторі, за якої досягається своєчасне виявлення, запобігання, нейтралізація реальних (потенційних) внутрішніх і зовнішніх загроз (реальних небезпек) та забезпечується сталий розвиток прикордонних територій, транспарентність державного кордону для здійснення транскордонної діяльності та подорожування осіб [17, с. 366].

Як вказують О. Цевельов та С. Жук, прикордонна безпека – це стан гарантованості суверенітету, територіальної цілісності, цивільних прав і свобод особи в прикордонній сфері. Прикордонна безпека України забезпечується здійсненням комплексу правових, організаційних, режимних, контррозвідувальних, розвідувальних, оперативно-розшукових, спеціальних та військових заходів, спрямованих на захист об'єктів прикордонної безпеки, у тому числі державного суверенітету, територіальної цілісності, економічного потенціалу тощо [18, с. 231].

Отже, підсумовуючи аналіз положень вітчизняного законодавства та напрацювань інших науковців, зазначимо наступне:

1. Безпека державного кордону (прикордонна безпека) – складова національної безпеки.

2. Безпека державного контролю – обов'язкова ланка у системі воєнної безпеки. Воєнна безпека – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від воєнних загроз (п. 2 ч. 1. ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України»).

3. Безпека державного кордону України (прикордонна безпека) – стан захищеності прикордонної території України, який дає змогу зберігати стійкість до зовнішніх та внутрішніх загроз, забезпечувати недоторканність державного кордону та охорону суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні, а також характеризує здатність до сталого розвитку прикордонних територій.

4. Загрози безпеці державного кордону України – наявні (реальні) та потенційно можливі явища та чинники, що створюють небезпеку для недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні.

**Висновки.** Важливим елементом та окремим видом національної безпеки України є безпе-

ка державного кордону. Прикордонна безпека виступає також обов'язковою ланкою у системі воєнної безпеки країни, адже захист державного кордону є основою захисту від зовнішньої агресії інших держав, поширення транснаціональної злочинності, тероризму та сепаратизму.

Завдання щодо забезпечення недоторканності державного кордону та охорони суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні покладаються на Державну прикордонну службу України.

Стаття є основою для подальших наукових досліджень у цій сфері.

### Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 р. № 1777-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 2. – ст. 5.
3. Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 3 квітня 2003 року № 661-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – № 27. – ст. 208.
4. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки (концептуальні та організаційно-правові засади): Підручник К.: НАДУ, 2012. – 544 с.
5. Антонов В. О. Конституційно-правові основи національної безпеки України.: 12.00.02 : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук / Антонов Володимир Олександрович ; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького. – Київ, 2018. – 37 с.
6. Цевельов О. Є. Державне реагування на загрози національній безпеці у сфері безпеки державного кордону України: 25.00.05 «державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку» : автореф. дис. ... канд. наук з держ. управління / Цевельов Олег Євгенович; Хмельницький університет управління та права. – Хмельницький, 2017. – 20 с.
7. Стрижакова А. Ю. Механізми державного управління розвитком транскордонного співробітництва між Україною та країнами Європейського Союзу: дис. на здобуття канд. наук з державного управління: спец. 25.00.05 «державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку» / Анастасія Юріївна Стрижакова; Донецький державний університет управління, м. Маріуполь, 2017 р. – 248 с.
8. Каріх І. В. Інституційно-правові засади політики національної безпеки в гуманітарній сфері: дис. на здобуття канд. політичних наук: спец. 21.01.01 «основи національної безпеки

- держави (політичні науки)» / Ігор Володимирович Каріх; Сумський державний університет; Національний інститут стратегічних досліджень, м. Київ, 2018 р. – 218 с.
9. Бобровський Т. А. Іміджеві стратегії державних інституцій на прикладі Державної прикордонної служби України: дис. на здобуття канд. політичних наук: спец. 23.00.02 «політичні інститути та процеси» / Тарас Анатолійович Бобровський ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, м. Харків, 2016 р. – 209 с.
  10. Ставицький О. М. Теоретичні та методичні засади професійного виховання майбутніх офіцерів-прикордонників: дис. на здобуття докт. педагогічних наук: спец. 13.00.07 «теорія і методика виховання» / Олег Миколайович Ставицький ; Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, м. Хмельницький, 2015 р. – 528 с.
  11. Заплатинський В. М. Логіко-детермінантні підходи до розуміння поняття «безпека» // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини. – 2012. – Випуск 5. – С. 90-98.
  12. Словник української мови: в 11 томах. – Том 1, 1970. – С. 137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/bezpeka>
  13. Юридична енциклопедія. В 6 т. Т. 1. А – Г / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.]. – К. : Укр. енцикл., 1998. – 672 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://leksika.com.ua/12530426/legal/bezpeka>
  14. Маслоу А. Г. Мотивация и личность / А. Г. Маслоу ; пер. А. М. Татлыбаевой. – С.Пб. : Евразия, 1999. – 478 с.
  15. Піраміда потреб Абрагама Маслоу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Піраміда\\_потреб\\_Абрагама\\_Маслоу](https://uk.wikipedia.org/wiki/Піраміда_потреб_Абрагама_Маслоу)
  16. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2018. – № 31. – ст. 241.
  17. Купрієнко Д. А. Основні поняття та категорії у сфері забезпечення прикордонної безпеки / Д. А. Купрієнко // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки. – 2014. – № 1 (61). – С. 357-368.
  18. Цевельов О. Актуальні питання забезпечення прикордонної безпеки України у системі національної безпеки / О. Цевельов, С. Жук // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: військові та технічні науки. – 2017. – № 2 (72). – С. 225-233.

### **Никифороенко В. С. Теоретические основы исследования вызовов и угроз при обеспечении безопасности государственной границы**

*Статья посвящена исследованию теоретических основ пограничной безопасности. В статье обозначены основные теоретические основы исследования вызовов и угроз при обеспечении безопасности государственной границы, проанализированы нормативно-правовое регулирование правоотношений в указанной сфере, осуществлено толкование базового понятийно-категориального аппарата, входит в предмет исследования. Обозначенные концептуальные положения являются основой собственного научного исследования и могут быть использованы в дальнейших научных поисках по данной проблематике.*

**Ключевые слова:** государственная граница, безопасность, национальная безопасность, безопасность государственной границы, Государственная пограничная служба Украины.

### **Nikiforenko V. S. Theoretical bases of research of challenges and threats at ensuring security of the state border**

*The article is devoted to the study of the theoretical foundations of border security. The article outlines the basic theoretical principles of research of challenges and threats to ensure the security of the state border, analyzes the legal regulation of legal relations in this area, interprets the basic conceptual and categorical apparatus included in the subject. The outlined conceptual provisions are the basis of own scientific research and can be used in further scientific research on this issue.*

**Key words:** state border, security, national security, state border security, State Border Guard Service of Ukraine.